

Kalendarium

zmian prawnych

◀cd. ze s. 46

nionych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych i ośrodkach adopcyjno-opiekuńczych.

Dotychczas, na podstawie art. 1 ust. 1a Karty Nauczyciela, osoby te podlegały przepisom Karty, jeżeli były zatrudnione przed dniem wejścia w życie ustawy z 27.06.2003 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 137, poz. 1304).

Na mocy przepisów przejściowych zawartych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej przepisy Karty Nauczyciela będzie się stosować do tej grupy nauczycieli jeszcze tylko przez dwa lata od dnia wejścia w życie tej ustawy.

W tym czasie nadzór pedagogiczny nad ich pracą będzie sprawować wojewoda. Po upływie tego okresu wymienione osoby staną się pracownikami samorządowymi w rozumieniu ustawy z 21.11.2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 223, poz. 1458 ze zm.).

Ponadto uprawnienia wynikające z Karty Nauczyciela przysługują również pracownikom pełniącym funkcję instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz kierownikom praktycznej nauki zawodu, posiadającym kwalifikacje określone dla nauczycieli praktycznej nauki zawodu oraz wykonującym pracę dydaktyczną i wychowawczą w wymiarze przewidzianym dla tych nauczycieli. Z ustawy Karta Nauczyciela usunięto przepisy dotyczące nauczycieli zatrudnionych w publicznych szkołach i punktach konsultacyjnych przy przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych i przedstawicielstwach wojskowych Rzeczypospolitej Polskiej.

● **1.01.2012 r. weszła w życie ustawa z 9.06.2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 149, poz. 887) zmieniająca m.in. ustawę z 7.09.1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572 ze zm.).**

W związku z uchwaleniem nowej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zmieniono odesłanie do przepisów tej ustawy przy omawianiu opieki i wychowania dzieci i młodzieży pozbawionych całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej, a także dzieci i młodzieży niedostosowanych społecznie.

Młodość a ws

ANNA MARIA WESOŁOWSKA

Pojawianie się nowych zagrożeń wynika dziś m.in. z rozwoju techniki, a co za tym idzie – nowoczesnych form komunikowania. Ludzka pomysłowość z jednej strony napędza rozwój nowoczesnych technologii, z drugiej zaś jest przyczyną pojawiania się kolejnych zagrożeń wynikających z niewłaściwego wykorzystania nowości technicznych. Na tym gruncie najistotniejsze znaczenie mają oczywiście zagrożenia wynikające z możliwości, jakie daje internet. W drugim w cyklu tekście zajmę się zjawiskiem groomingu i jego skutkami oraz poruszę temat sponsoringu, prostytucji i zbyt wczesnego rozpoczynania życia seksualnego.

Zjawisko uwodzenia dzieci on-line, określane w anglojęzycznej literaturze przedmiotu terminem **grooming**, dostrzeżone zostało już w latach 90., a skala problemu rośnie wraz z rozwojem serwisów komunikacyjnych i przyrostem populacji dzieci korzystających z internetu.

Co to jest grooming?

W procesie groomingu pedofile podają dzieci psychomanipulacji. Czasami elementem uwodzenia jest udawanie rówieśnika potencjalnej ofiary, przynajmniej w pierwszym etapie relacji. Jednak, wbrew stereotypowemu wyobrażeniu, przypadki takie należą do rzadkości, a osoby wykorzystujące seksualnie dzieci najczęściej w kontaktach on-line nie ukrywają ani swojego wieku, ani intencji, sprawnie manipulując przyszłą ofiarą. Proces groomingu postępuje stopniowo i jest rozłożony w czasie. Do zrealizowania przez sprawcę założonego celu niezbędne jest wytworzenie silnej więzi emocjonalnej z potencjalną ofiarą, co w przypadku dziecka nie jest trudne.

Reasumując, zauważyć należy, że relacje między sprawcą a ofiarą groomingu przebiegają wieloetapowo:

- 1 oswojenie się z rozmówcą, na początku poruszane tematy są niewinne;
- 2 budowanie relacji, sprawca odgrywa rolę pocieszyciela, przyjaciela ofiary, który rozumie problemy dziecka, m.in. poprzez odwołanie się do własnych, podobnych doświadczeń;
- 3 kontrolowanie przez sprawcę możliwości odkrycia przez osoby trzecie

nawiązywanej relacji, sprawca ocenia ryzyko poprzez zadawanie pytań dotyczących tego, w jaki sposób dziecko korzysta z komputera;

5 wprowadzanie do rozmów treści o tematyce seksualnej, sprawca, opierając się na zdobytym zaufaniu i wykorzystując aurę tajemniczości, porusza coraz bardziej intymne tematy, osławiając z tymi tematami prowadzi do rozbudzenia ciekawości u dziecka;

Zjawisko groomingu stwarza poważne zagrożenie, ponieważ dzieci korzystają z internetu już od czwartego roku życia i nie zwierzają się, nie informują dorosłych o tym, co robią w sieci.

6 osławianie dziecka z ewentualnym spotkaniem w świecie rzeczywistym.

Zjawisko groomingu stwarza poważne zagrożenie, ponieważ dzieci korzystają z internetu już od czwartego roku życia i nie zwierzają się, nie informują dorosłych o tym, co robią w sieci. Wyniki badań Megapanel PBI/Gemius zrealizowanych w listopadzie 2007 r. na grupie ponad 17 tys. internautów – na ich podstawie opracowany został raport *Dzieci aktywne on-line* – wskazują, że:

- Dzieci w wieku 7–14 lat stanowią 11% ogółu użytkowników internetu w Polsce. Szacowana liczba użytkowników internetu w tym wieku to 1,5 mln.
- Dzieci spędzają w sieci coraz więcej czasu. W ciągu roku (od kwiet-

półczesne zagrożenia

nia 2006 r. do kwietnia 2007 r.) wzrosła – z 15 godzin i 56 minut do 24 godzin 27 minut – średnia ilość czasu, który poświęcają one na serfowanie w sieci w ciągu miesiąca. Najwięcej czasu w sieci spędzają dzieci z dużych aglomeracji miejskich (33 godziny 42 minuty).

- Niemal co drugie dziecko (45%) korzysta z internetu codziennie lub prawie codziennie. Co trzecie dziecko (34%) korzysta z internetu kilka razy w tygodniu.

- Dziewczynki spędzają w internecie dużo więcej czasu niż chłopcy. Dziewczynki w wieku 7–14 lat (47% populacji) serfują miesięcznie średnio 29 godzin 40 minut, a chłopcy (53% populacji) – 19 godzin 46 minut.

- Największą popularnością wśród dzieci cieszą się witryny z kategorii „Kultura i rozrywka” – poświęcają na nie średnio 6 godzin 55 minut miesięcznie. Kolejne kategorie tematyczne najczęściej odwiedzanych przez dzieci witryn to „Nowe technologie” i „Społeczności”.

- 70% internautów w wieku 7–14 lat korzysta z możliwości grania on-line. Ta grupa wiekowa gra on-line najczęściej. Wbrew stereotypom dziewczynki poświęcają na gry on-line nieco więcej czasu (4 godziny 55 minut) niż chłopcy (4 godziny 34 minuty).

- 40% dzieci ma kontakt z pornografią. Miesięcznie dzieci spędzają na eksplorowaniu serwisów erotycznych średnio około godziny (57 minut 36 sekund – średni czas w czerwcu 2007 r.).

- Niemal co drugie dziecko aktywne on-line odwiedza serwisy blogowe. Przy czym dziewczynki spędzają na blogach zdecydowanie więcej czasu (4 godziny 15 minut) niż chłopcy (32 minuty).

Do badania Gemius SA Megapanel PBI/Gemius wykorzystano dane o strukturze demograficznej pochodzące z badania NetTrack Millward Brown SMG/KRC. Liczebność próby: N=17 512, próba: 7+.

Z pozostałych danych badawczych war-
te odnotowania są następujące wyniki:

- Zdecydowana większość dzieci w wieku 12–17 lat korzysta z internetu u siebie w domu (95,7%). Drugim miejscem, pod względem liczby wskazań, jest szkoła – 46,0%. Co czwarte dziecko korzysta z internetu u znajomych (25,3%).

- Dzieci (12–17 lat) najczęściej korzystają z takich usług internetowych, jak: komunikatory – 92,1%, strony WWW – 91,4%, poczta e-mail – 85,3%, gry on-line – 51%. Najbardziej dynamiczny jest przyrost użytkowników gier on-line.

- 64% dzieci zawiera w internecie znajomości! Znaczna część spośród nich przekazuje osobom poznanym w internecie prywatne informacje o sobie, jak np. adres domowy (10%), numer telefonu (45%), adres e-mail (78%). Ponad 58% dzieci wysłało osobie poznanej w sieci swoje zdjęcie (47,4% robi to regularnie).

Powyższe dane pochodzą z badania „Dziecko w Sieci” Gemius S.A., Funda-

cja Dzieci Niczyje, styczeń 2006, badani: dzieci 12–17 lat, N=1779.

Badania te informują również o potencjale zagrożeń związanych z kontaktami on-line z obcymi osobami.

Najważniejsze ustalenia badawcze:

- 45% młodych internautów nakłanianych było w sieci, wbrew ich woli, przez obce osoby do rozmowy. Co piąte dziecko taka sytuacja przstraszyła.
- 68% spośród nich co najmniej raz otrzymało od osoby poznanej w sieci propozycję spotkania, 44,6% dzieci wzięło udział w spotkaniu!
- Jedynie 23,6% dzieci informuje rodziców o spotkaniach z osobami poznanymi on-line.
- Połowa dzieci uczestniczy w spotkaniach w pojedynkę.

W kontekście tych danych szczególnie istotne jest rozpoznanie dziecka predysponowanego do bycia ofiarą groomingu. Znamiona świadczące o podatności dziecka na zagrożenie, to:

- problemy emocjonalne, brak silnych więzi w realnym życiu, zarówno z dorosłymi, jak i w grupie rówieśniczej,
- odrzucenie przez inne dzieci,
- zbyt ufną,
- chęć bycia ważnym i zwrócenia na siebie uwagi,
- trzymanie przez nie wszystkiego w tajemnicy,
- niska samoocena,
- naiwność, podatność na manipulację,

- wychowywanie się w niepełnej rodzinie (<http://pl.wikipedia.org/wiki/Grooming>).

Odpowiedzią polskiego ustawodawcy na to zagrożenie jest wprowadzenie do ustawy z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.) art. 200a. Przepis ten daje podstawę do pociągnięcia do odpowiedzialności karnej osób dopuszczających się zachowań określanych mianem groomingu. W przepisie tym przewidziano dwa typy czynów zabronionych. Pierwszy polega na tym, że sprawca w celu popełnienia określonych przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej nawiązuje kontakt z małoletnim poniżej lat 15, zmierzając, za pomocą wprowadzenia go w błąd, wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania sytuacji albo przy użyciu groźby bezprawnej, do spotkania z nim (art. 200a § 1 k.k.):

Art. 200a § 1. Kto w celu popełnienia przestępstwa określonego w art. 197 § 3 pkt 2 lub art. 200, jak również produkowania lub utrwalania treści pornograficznych, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej nawiązuje kontakt z małoletnim poniżej lat 15, zmierzając, za pomocą wprowadzenia go w błąd, wyzyskania błędu lub niezdolności do należytego pojmowania sytuacji albo przy użyciu groźby bezprawnej, do spotkania z nim, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Kto za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej małoletniemu poniżej lat 15 składa propozycję obcowania płciowego, poddania się lub wykonania innej czynności seksualnej lub udziału w produkowaniu lub utrwalaniu treści

Problem prostytucji dotyka też coraz częściej uczniów gimnazjów, czego najbardziej jaskrawym przykładem są słynne galerianki.

pornograficznych, i zmierza do jej realizacji, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

Drugi typ czynu zabronionego polega na tym, że sprawca za pośrednictwem systemu teleinformatycznego lub sieci telekomunikacyjnej składa małoletniemu poniżej lat 15 propozycję obcowania płciowego, poddania się lub wykonania innej czynności seksualnej albo udziału w produkowaniu lub utrwalaniu treści pornograficznych i zmierza do jej realizacji (art. 200b § 2 k.k.).

Tabela 1. Liczba dzieci – ofiar przestępstw na tle seksualnym (przestępstwa z art. 200, 200a i 200b k.k.).

Rok	Przestępstwa z art. 200
2010	1793
2009	1906
2008	1944
2007	2029
2006	1993
2005	1884
2004	1884
2003	1744
2002	1333
2001	1196
2000	1223
1999	1148
Rok	Przestępstwa z art. 200a
2010	34
Rok	Przestępstwa z art. 200b
2010	2

Źródło: statystyki Policji.

Tabela 2. Liczba urodzeń wśród matek do 19. roku życia

Rok	Liczba urodzeń żywych
2005	19 295
2006	19 230
2007	19 866
2008	21 207

Źródło: dane Głównego Urzędu Statystycznego.

Zagrożenie jest ogromne i narasta w ostatnich latach, o czym świadczą dane ukazujące liczbę dzieci – ofiar przestępstw na tle seksualnym. Liczbę odnotowanych przestępstw z art. 200, 200a i 200b k.k. według statystyk Policji pokazuje tabela 1.

Musimy mieć świadomość, że dzieci nie zrezygnują z zawierania internetowych znajomości, a zatem konieczne jest przekazanie im, i to już na poziomie szkoły podstawowej, wiedzy na temat zagrożeń z tym związanych.

Zbyt wczesne rozpoczynanie życia seksualnego, sponsoring, prostytucja

W świetle danych Głównego Urzędu Statystycznego wśród matek do 19. roku życia odnotowano w ostatnich latach w Polsce wzrost liczby urodzeń (zob. tabela 2).

Ponad 150 matek rocznie to dziewczynki między 12. a 15. rokiem życia. Liczby te potwierdzają, że obniża się wiek inicjacji seksualnej. Blisko połowa 18-lat-

Tekst na ten temat:

● A.M. Wesołowska, *Przeciwdziałanie przemocy wobec dzieci – zadania dyrektora i pedagoga szkolnego*, „Dyrektor Szkoły” 2011/11

ków ma już za sobą pierwsze doświadczenia seksualne, przy czym aż 19,4% chłopców i 13,9% dziewcząt w tej grupie wiekowej takie doświadczenie miało już przed ukończeniem 15. roku życia.

Wśród przyczyn zbyt wczesnego rozpoczynania życia seksualnego wymienić należy:

- brak poszanowania wartości,
- brak szacunku dla siebie i innych, brak asertywności, szczególnie dziewcząt,
- seksualizację przekazu medialnego,
- czasopisma dla dziewcząt, zawierające szczegółowe instrukcje dotyczące współżycia,
- ignorancję w kwestiach seksualności, brak edukacji w tym zakresie, brak świadomości, że do pewnych zachowań konieczna jest nie tylko dojrzałość fizyczna, ale również emocjonalna,
- brak świadomości, że współżycie z osobą poniżej 15. roku życia jest poważnym przestępstwem.

Warto mieć świadomość, że polskie prawo karne od 26.09.2005 r. przewiduje odpowiedzialność karną za tzw. sponsoring.

Regulacja dotycząca odpowiedzialności karnej za kontakty seksualne z osobą poniżej 15. roku życia została zawarta w art. 200 k.k.:

Art. 200 § 1 Kto obcuje płciowo z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszcza się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadza ją do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania, podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

§ 2 Tej samej karze podlega, kto w celu zaspokojenia seksualnego prezentuje małoletniemu poniżej lat 15 wykonanie czynności seksualnej.

Prostytucja rozumiana jako zachowanie polegające na czerpaniu korzyści dla siebie w zamian za usługi seksualne nie jest w naszym kraju karana. Zjawisko prostytucji staje się coraz bardziej powszechne i zaczyna dotyczyć coraz młodszych osób. Obniżenie standardów moralnych i chęć osiągnięcia określonego poziomu życia powoduje, że młode osoby oddają się prostytucji, która w ich uznaniu jest łatwym sposobem zarabiania pieniędzy. Nieodrodnymi są przypadki prostytuowania się przez

studentki. Problem prostytucji dotyka też coraz częściej uczniów gimnazjów, czego najbardziej jaskrawym przykładem są słynne galerianki. Pośrednim powodem takiego stanu rzeczy jest obniżenie wieku inicjacji seksualnej. Młodzi ludzie dopuszczają się zachowań, które nie są adekwatne do poziomu ich rozwoju psychicznego i emocjonalnego.

Jakkolwiek samo świadczenie usług seksualnych jest obojętne z punktu widzenia odpowiedzialności karnej, to jednak różne formy współdziałania z osobą świadczącą takie usługi, choćby jedynie poprzez ułatwianie jej tych zachowań, mogą rodzić odpowiedzialność karną. Podstawą pociągnięcia potencjalnego sprawcy do odpowiedzialności karnej w tych przypadkach jest art. 203 i 204 k.k.:

Art. 203 Kto, przemocą, groźbą bezprawną, podstępem lub wykorzystując stosunek zależności lub krytyczne położenie, doprowadza inną osobę do uprawiania prostytucji, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Art. 204 § 1. Kto, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej, nakłania inną osobę do uprawiania prostytucji lub jej to ułatwia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Karze określonej w § 1 podlega, kto czerpie korzyści majątkowe z uprawiania prostytucji przez inną osobę.

§ 3. Jeżeli osoba określona w § 1 lub 2 jest małoletnim, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

Warto również mieć świadomość, że polskie prawo karne od 26.09.2005 r. przewiduje odpowiedzialność karną za tzw. sponsoring. Zgodnie bowiem z art. 199 § 3 k.k. karze pozbawienia wolności od trzech miesięcy do pięciu lat podlega ten: kto doprowadza małoletniego do obcowania płciowego lub poddania się innej czynności seksualnej albo do wykonania takiej czynności, nadużywając zaufania lub udzielając mu korzyści majątkowej lub osobistej, albo jej obietnicy.

Anna Maria Wesołowska jest członkiem Rady do Spraw Pokrzywdzonych Prześlęstwem przy Ministrze Sprawiedliwości, a także Rady Ekspertów ds. Ochrony Dzieci – Ofiar Przestępstw.

Sędzia Sądu Okręgowego w Łodzi w stanie spoczynku. Współpracuje z Rzecznikiem Praw Dziecka oraz z Fundacją Dzieci Niczyje w zakresie udrażniania nowych regulacji prawnych dotyczących przesłuchania dzieci. Jest ambasadorem ogólnopolskiej kampanii społeczno-edukacyjnej „Bezpieczeństwo w szkole” i autorką poradnika prawnego „Bezpieczeństwo młodzieży”.

Rozmo jako narzędzie

**KATARZYNA
TRAWIŃSKA**

Rozległa problematyka związana z narzędziem zarządzania kadrami, jakim jest rozmowa kwalifikacyjna, decyduje o tym, że przedstawię Czytelnikom jedynie podstawowe informacje dotyczące jej celu i istoty, oraz tego, z jakich etapów się składa i jakie jej rodzaje są najczęściej stosowane przez pracodawców.

W literaturze poświęconej tematyce pozyskiwania kadr funkcjonują dwa pojęcia: rozmowa kwalifikacyjna i wywiad rekrutacyjny. Niektórzy autorzy różnicują je, inni z kolei utożsamiają i używają zamiennie.

Zagadnienia terminologiczne

Dla Michaela Armstronga celem rozmowy kwalifikacyjnej jest uzyskanie i ocena informacji o kandydacie, które pozwolą na sporządzenie wiarygodnej prognozy, jakie efekty będzie on w stanie osiągać na danym stanowisku pracy, i porównanie ich z przewidywanymi efektami pozostałych kandydatów (Armstrong, 2001, s. 336). Robert Świerzyński z kolei proponuje, by mianem rozmowy kwalifikacyjnej określić tylko takie postępowanie, które ma prowadzić do:

- 1) uzyskania informacji o karierze zawodowej i wyjaśnienia faktów (w tym braków i niejasności),
- 2) diagnozy przydatności kandydata do konkretnego zadania,
- 3) diagnozy wiedzy, umiejętności i psychologicznych predyspozycji zawodowych kandydata (Świerzyński, 2000, s. 23).